

Edwin van Werven, jongveespecialist De Heus:
'Afkalfleeftijd kan terug naar 24 maanden'

Vervetting te lijf met strak rantsoen

De conditie van een kalf op jonge leeftijd bepaalt volgens mengvoerb企业 De Heus voor een belangrijk deel de vruchtbaarheid en het afkalfgemak als vaars. Ook bij jongvee is het scoren van de conditie daarom zinvol. Kalveren die er op jonge leeftijd té goed uitzien, lopen de meeste kans op vervetting.

tekst Jorieke van Cappellen

Het scoren van de conditie bij melkkoeien geeft een goede indicatie voor de voedings- en gezondheidstoestand van de koe. Niet alleen bij melkvee, maar ook bij kalveren is het scoren van de conditie zeker zinvol, zo stelt mengvoerb企业 De Heus. Het scoren van de conditie van jongvee acht de voerleverancier zo belangrijk dat het een onderdeel vormt van het Kaliber Jongvee Plan, dat werd ontwikkeld om veehouders meer houvast te geven in de kalveropfok.

Waarom is de conditie van kalveren zo belangrijk? 'Het klinkt melkveehouders misschien wat onbekend in de oren, maar vooral bij jongvee ligt het risico van vervetting tijdens de groei eerder op de loer dan je denkt', vertelt Edwin van Werven, jongveespecialist bij De Heus. 'Jongvee dat te ruim in conditie is op het moment van insemineren, dat wil zeggen op 14 of 15 maanden, wordt moeilijker drachtig en kalft daardoor vaak ook op latere leeftijd af. De gemiddelde afkalfleeftijd van vaarzen in Nederland ligt op 26,3 maanden, terwijl steeds meer bedrijven bewijzen dat afkalven ook op een leeftijd van 24 maanden goed kan. Uitgedrukt in melk is dat een winst van ruim twee maanden melkgift.'

Energierijk voer boosdoener

'Kalveren die in hun groeitijd heel scherp in conditie worden gehouden, krijgen geen kans om te vervetten', zegt Van Werven. 'Zij kunnen hun energie uit het voer maximaal omzetten naar groei en

ontwikkeling van het karkas.' Boosdoener van vervetting bij jongvee is volgens Van Werven dan ook een te energierijk rantsoen in de groeifase richting het inseminatiemoment. 'Vaak krijgt jongvee in de leeftijdsperiode van 8 tot 14 maanden, in aanloop naar het insemineren, een rantsoen van kuilgras en snijmais dat qua verhouding al meer is afgestemd op het melkveerantsoen', zegt Van Werven. 'Dat is voor jongvee eigenlijk te energierijk voer, dat ervoor zorgt dat het jongvee eerder gaat afrijpen. Daardoor stagneert de groei en de energie die het dier via het voer dan binnenkrijgt, zet het om in vet.'

Vervetting bij jongvee is volgens Van Werven goed te zien aan de ruglijn en de ribben. 'De ruglijn mag niet "gevuuld" zijn en de ribben moeten absoluut te zien zijn. De dieren die op latere leeftijd eerder vervetten, zijn dan vaak ook juist de dieren die er té goed uitzien, die dieren met een glimmende vacht en gladliggende haren.'

Een te ruime conditie betekent dat het dier ook van binnen aan het vervetten is. Volgens Van Werven is dat nadelig voor het tonen van de tocht voor de eerste inseminatie. 'Vaak zie je die dieren tochtig op 11 en 12 maanden, maar op het moment van insemineren laten ze het ineens afweten. Doel is dus een kalf opfokken dat op het moment van insemineren in een optimale conditie is en uitgedrukt in cijfers een conditiescore van 2 heeft.' Om meer inzicht te krijgen in het mo-

ment van vervetting van kalveren en de relatief grote verschillen in afkalfleeftijd op bedrijven, doet De Heus op vijftien melkveebedrijven sinds enkele jaren onderzoek naar de groei en ontwikkeling van jongvee vanaf 0 tot 24 maanden. De kalveren worden gedurende hun groei-periode gewogen en daarnaast wordt ook specifiek de conditie van de dieren vanaf vijf maanden gescoord. Daarvoor hanteerden de onderzoekers dezelfde vijfpuntschaal die gebruikt wordt bij het scoren van melkvee. Bij dieren jonger dan vijf maanden liggen de uitkomsten volgens De Heus te dicht bij elkaar om er echt iets mee te kunnen.

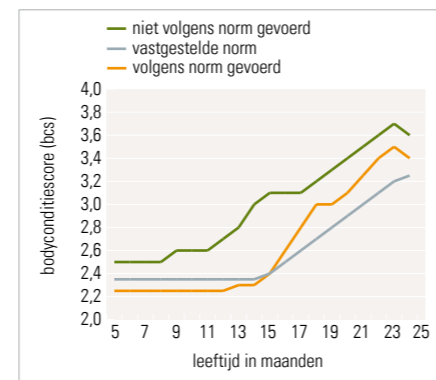
Norm voor conditie

Aan de hand van de bevindingen stelden de onderzoekers een norm op voor de conditiescore die een kalf maximaal mag hebben en daarbij een passend rantsoen, afhankelijk van de groeifase waarin het dier zich bevindt (zie figuur 1). Daarop volgden de onderzoekers 600 kalveren die volgens de opgestelde normen gevoerd werden. Daarnaast werd een groep van 800 kalveren gevolgd die niet in het programma zaten.

De resultaten van het onderzoek zijn volgens Van Werven ronduit opvallend te noemen. 'Kalveren kunnen, mits ze krap in conditie worden gehouden, nog veel harder groeien dan we eigenlijk verwachtten. Voor kalveren in de groeifase van 5 tot 8 maanden stelden we een rantsoen op van 17 procent ruw eiwit en 950 vem, met een aandeel snijmais van tussen de 15 en 35 procent. Daarmee streefden we naar een groei van 975 gram per dag. In de praktijk bleek dat zelfs 1020 gram per dag te zijn. Ter vergelijking, kalveren die niet met het gestelde rantsoen werden gevoerd, groeiden slechts 835 gram per dag.'

In de cruciale fase van 8 tot 14 maanden werd het rantsoen aangepast naar 16 pro-

Figuur 1 – Gemiddelde conditiescore van kalveren uit het onderzoek van De Heus

Op het moment van insemineren is een conditiescore van 2,0 bij pinken optimaal

cent ruw eiwit met 850 vem en een aandeel snijmais van maximaal 15 procent. Daarnaast werd het aandeel krachtvoer teruggebracht. 'De dieren bleven hard groeien in het karkas, maar zetten geen vet aan. Op 14 maanden kwam de bodyconditionscore uit op een mooie 2,3, wat de kans op een succesvolle dracht vergroot', zegt Van Werven.

Groeipotentie benutten

De 800 dieren die niet aan het programma deelnamen, kenden op een leeftijd van 14 maanden een conditiescore van 3,0. De dieren waren bovendien vetter, maar met een gemiddeld gewicht van 405 kilo juist lichter dan de kalveren in het programma. 'Door dieren volgens de norm te voeren, benut je de genetische groeipotentie zo goed mogelijk. Daarmee kunnen ze al met 13 maanden boven de 400 kilo uitkomen. Zij hebben hun energie uit het voer omgezet in ontwikkeling van het karkas en zijn daardoor sterker, langer en zwaarder geworden en daarmee eerder klaar om te insemineren.'

Tijdens de dracht moet het rantsoen gericht zijn op doorgroei met minimale vervetting, snijmais blijft door het hoge energiegehalte daarom achterwege. Streven is een vaars die bij afkalven uitkomt op een conditiescore van 3,25 en daarmee zo fit mogelijk kan afkalven. 'In de praktijk zien we dat de conditiescore met het gestelde rantsoen momenteel nog op 3,4 ligt. Dieren die niet op de norm worden gevoerd, kalven echter af met een conditiescore van 3,6. Dat is echt te ruim.'

Speciaal jongveerantsoen zinvol

Het 'voeren op de norm' klinkt met de grammen groei en conditiescores nogal arbeidsintensief. Moet een veehouder naast zijn andere werk ook nog met een meetlint de kalverhokken in om het gewicht en de conditie van zijn jongvee bij te houden? 'Natuurlijk hoeft dat geen dagtaak te zijn, maar het kan geen kwaad om eens kritisch naar de conditie van je jongvee te kijken en om het rantsoen onder de loep te nemen.'

Volgens Van Werven zijn er maar weinig bedrijven die voor hun jongvee een rantsoenberekening laten maken, terwijl daar veel winst te behalen valt. 'Volgens onze berekeningen kan een melkveehouder met specifieke jongveerantsoenen jaarlijks 55 euro aan opfokkosten per melkkoe besparen. Afgezien daarvan werkt het natuurlijk ook een stuk prettiger als je door het voorkomen van vervetting minder gezondheidsproblemen hebt en zo de duurzaamheid van de veestapel kunt verhogen.'